

(nie)Winny gest dokumentalisty

Trwa Festiwal Sztuka i Dokumentacja. Główna festiwalowa wystawa w Prexerze zatytułowana *Sztuka-obiekt-zapis* prezentuje prace, które rozważają sposoby współczesnej, artystycznej dokumentacji.

Organizatorzy, odnosząc się do Petera Bürgera (autora słynnej *Teorii awangardy*), zwracają uwagę na zmianę statusu dzieła sztuki i jego dokumentowania, związaną z działalnością twórców awangardowych. Dzieło sztuki w XX w. przestało być tylko nieruchomym, stałym, i skończonym przedmiotem. Przestało być jednorodne. Zaczęło być powiązane z miejscem (environment, instalacja), oparte na akcyjności (performans, happening) bądź obecne tylko w zamyśle (sztuka konceptualna). Jak dokumentować tego rodzaju sztukę?

Na wystawie nie znajdziemy prac *sensu stricto* dokumentalnych - nie chodzi przecież o przedstawienie technicznych metod zapisu. Wystawa pokazuje raczej, że nie istnieje niewinny gest dokumentalisty. Dokumentacja zyskuje znamiona twórczości: z jednej strony opisuje dzieło sztuki, z drugiej strony sam opis staje się nowym dziełem, wytwarza nową formę i nowe znaczenia. *Dokumentacja nie oznacza li tylko odtworzenia. Dokumentalista może dodać coś do sztuki* - stwierdzają organizatorzy Festiwalu. Twórcy, których prace oglądamy na wystawie, "dodają" więc do sztuki - działają tak między innymi Katarzyna Zimna, Maciej Jabłoński i Francesco Format bez F.

Praca Zimnej *Twój ruch* (*Specjalna Strefa Sztuki, Nowe Centrum Łodzi*) składa się z "planszy szachowej", której tradycyjny układ pól zastąpiony został rzutem, przypominającym kwartały ulic wokół nowego centrum miasta, a figury szachowe dwubarwnymi klockami o geometrycznych kształtach. Oglądający wystawę mogą rozegrać partię szachów, tworząc w ten sposób jeden z projektów przestrzeni miejskiej. Po zakończonej grze można zrobić zdjęcie układu i wysłać autorce. *Twój ruch* łączy zatem gest dokumentacji z gestem projektowania, kreacji. Jabłoński w projekcie *Zastosowania* zastanawia się natomiast nad rolą książek we współczesnym świecie. Artysta umieszcza je w różnych nietypowych miejscach na potrzeby wykonania fotografii. W happeningu *Kobieta z pieńkiem* (zrealizowanym Francesco Format bez F) mężczyzna przebrany za kobietę, chodząc po ulicach Krakowa z niewielkim kawałkiem drzewa, zainspirowany *Masteczką Twin Peaks* Davida Lyncha zagaduje przechodniów: *Mój pieńek pyta, czym są sowy?* Ludzie reagują w różny sposób - konsternacją, lękiem, śmiechem. Stają bowiem wobec zjawiska przeniesienia do rzeczywistości sytuacji fikcyjnej, znanej ze świata nierzeczywistego.

Pozostałe prace również warte są uwagi - w ciekawy sposób przedstawiają relację pomiędzy dokumentacją i kreacją. Posługując się poetyką eklektyzmu, zaskoczenia, absurdu, żartu i powagi jednocześnie, przedstawiają (po raz kolejny) złożoność dziedzictwa awangardowego, które do apogeum doprowadziło intelektualizację sztuki.

Miłosz Słota

Fot. Miłosz Słota

Do 17 maja 2013.